

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТАВРІЙСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРОТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ДМИТРА МОТОРНОГО

Навчально-науковий інститут загальноуніверситетської підготовки
Кафедра суспільно-гуманітарних наук

ПОГОДЖЕНО

Гарант ОПП

к.е.н., доц. _____ Н.В.Почерніна

«26» 11 2019 р.

ЗАТВЕРДЖЕНО

Зав.кафедри суспільно-гуманітарних наук

к.філол.н., доц. О.М. Максимець

«26» 11 2019 р.

ПРОГРАМА НАВЧАННЯ ЗДОБУВАЧІВ ВО - СИЛАБУС

з дисципліни «Конфліктологія»(за вибором студентів)
для спеціальності 051 «Економіка» за ОПП «Економіка»

Форма навчання денна

Кількість кредитів 4

Курс 3

Семестр 5

Змістових модулів (підсумкових модульних контролів) – 2

СРС 70 годин

Форма контролю – диференційований залік

Загальна кількість годин – 120 годин

«КОНФЛІКТОЛОГІЯ». Силабус - для здобувачів ступеня вищої освіти «Бакалавр» факультету економік та бізнесу спеціальності 051 «Економіка» - Мелітополь: ТДАТУ імені Дмитра Моторного, 2019. – 10 с.

Силабус складений на підставі «Положення про програму навчання здобувачів вищої освіти – силабус» Мелітополь: ТДАТУ, 2019. – 16с. та Програми навчальної дисципліни «Конфліктологія» підготовки здобувачів ступеня вищої освіти «Бакалавр» спеціальності 051 «Економіка». – Мелітополь 2019. – 14с.

Розробник(и): Єременко Л.В., к.психол.н., ст. викладач

Рецензент: Ісакова О.І., к.ф.н., доцент

Силабус затверджений на засіданні кафедри «Суспільно-гуманітарні науки»

Протокол № 3 від «26» 11 2019 року

Завідувач кафедри «Суспільно-гуманітарні науки»

к.філол.н, доцент Мессеф - О.М.Максимець

Схвалено методичною комісією факультету економіки та бізнесу зі спеціальності 051 «Економіка» для здобувачів ступеня вищої освіти бакалавр за ОПП Економіка.

Протокол № 5 від «10» грудня 2019 року

Голова, доц. Костякова - А.А. Костякова

1. Анотація курсу та Веб-сайт його розміщення

Важливою характеристикою особистості майбутнього фахівця, крім, звичайно, професійної компетентності, загального інтелекту є володіння конфліктологічною культурою як складовою психологічної та професійної культури. Проблема формування конфліктологічної культури молодого покоління потребує особливої уваги, оскільки сучасне суспільство характеризується зростаючим рівнем конкурентності, безперервними і стрімкими соціальними змінами і перетвореннями, що призводить до збільшення кількості соціальних конфліктів. Визнання конфлікту неминучим явищем повсякденного життя актуалізує проблему розвитку конкретних норм і правил поведінки у конфліктних ситуаціях, а також індивідуально-собистісних якостей, які сприяють конструктивному вирішенню суспільних проблем. Вказаному контексті суттєво підвищується роль навчальної дисципліни «Конфліктологія», яка передбачає формування конфліктологічної обізнаності здобувача вищої освіти, його здатність прогнозувати, запобігати, вирішувати конфлікти.

Веб-сайт курсу <http://nip.tsatu.edu.ua/course/view.php?id=5871> (доступ через особистий логін і пароль для навчально-інформаційного порталу ТДАТУ)

2. Мета викладання дисципліни

Метою навчального курсу «Конфліктологія» є формування у студентів уявлення про теоретичні основи та закономірності функціонування конфліктологічної науки, вивчення її специфіки; розкриття принципів пізнання конфліктів, причин виникнення, етапів протікання і визначення способів їх завершення; набуття знань у дослідженні конфліктів у різних сферах життєдіяльності людей; вміння формувати механізми та технології їх врегулювання та розв'язання і своєчасного попередження; здатність прогнозувати розвиток соціальних конфліктів.

3. Завдання вивчення дисципліни

Основними завданнями вивчення дисципліни «Конфліктологія» є:

- опанування фундаментальних теоретичних засад конфліктології;
- формування сучасних наукових уявлень про природу, функції, структуру та динаміку конфліктів;
- ознайомлення здобувачів вищої освіти з основними видами та методами дослідження конфліктів;
- формування розуміння ролі й місця конфліктології в системі професійної підготовки фахівця;
- ознайомлення з теоретичними розробками й практичними методами, практикою використання положень конфліктології в управлінській діяльності;
- формування вміння виявляти причини виникнення конфліктів, визначати ознаки їх прояву, спрямованість і межі поширення;
- засвоєння моделей поведінки у конфлікті, правил організації безконфліктної взаємодії, врегулювання та розв'язання конфліктів;
- ознайомлення з основними стратегіями, тактиками і технологіями розв'язання конфліктів;
- опанування психологічних прийомів виходу з конфліктних ситуацій.

4. Вивчення курсу «Конфліктологія» передбачає повне, часткове або опосередковане формування відповідних компетентностей:

Загальні:

- Здатність зберігати моральні, культурні, наукові цінності та примножувати досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку

суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

- Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
- Здатність до адаптації та дій в новій ситуації.
- Здатність бути критичним і самокритичним.
- Здатність приймати обґрунтовані рішення.
- Навички міжособистісної взаємодії.

Спеціальні:

- Здатність аналізувати та розв'язувати завдання у сфері соціально-трудових відносин.
- Здатність поглиблено аналізувати проблеми і явища в професійній сфері з врахуванням можливих соціально-психологічних наслідків.

Результати навчання

РН 2. Відтворювати моральні, культурні, наукові цінності, примножувати досягнення суспільства в соціально-економічній сфері, пропагувати ведення здорового способу життя.

РН 12. Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати.

РН 15. Демонструвати базові навички креативного та критичного мислення у дослідженнях та професійному спілкуванні.

РН 22. Демонструвати гнучкість та адаптивність у нових ситуаціях, у роботі із новими об'єктами, та у невизначених умовах.

РН 23. Показувати навички самостійної роботи, демонструвати критичне, креативне, самокритичне мислення.

РН 24. Демонструвати здатність діяти соціально відповідально та свідомо на основі етичних принципів, цінувати та поважати культурне різноманіття, індивідуальні відмінності людей.

5. Пререквізити

Дисципліни, що містять знання, уміння й навички, необхідні для освоєння дисципліни «Конфліктологія»:

Психологія, Філософія, Правознавство, Історія, Соціологія, Культурологія

6. Постреквізити

Дисципліни, для вивчення яких потрібні знання, уміння й навички, які здобуваються по завершенню вивчення дисципліни «Конфліктологія»:

Психологія управління, Мистецтво ведення перемовин, Організаційно-управлінська конфліктологія та медіація, PR-технології

7. Інформація про викладача

Викладач (-і) Єременко Лариса В'ячеславівна, к.психол.н., ст.викладач кафедри суспільно-гуманітарних наук;

<http://www.tsatu.edu.ua/shn/people/jeremenko-larysa-vjacheslavivna/>

Е-mail викладача larysa.yeremenko@tsatu.edu.ua

8. Структура курсу

Номер тижня	Вид занять	Тема заняття або завдання на самостійну роботу	Кількість		
			годин		балів
			пр.	СРС	
Змістовий модуль 1. <i>Вступ до конфліктології. Загальна теорія конфлікту.</i>					

1	Практичне заняття 1	Передумови формування конфліктологічної думки.	2		2
	Практичне заняття 2	Передумови формування конфліктологічної думки.	2		2
	Практичне заняття 3	Конфліктологія – інтегративна галузь наукових знань про конфлікти.	2		2
	Самостійна робота 1	Вступ до конфліктології		5	2
2	Практичне заняття 4	Поняття про конфлікт.	2		2
	Практичне заняття 5	Поняття про конфлікт.	2		2
	Самостійна робота 2	Вступ до конфліктології		5	2
3	Практичне заняття 6	Рівні проявів і типологія конфліктів.	2		2
	Практичне заняття 7	Аналіз структурних елементів конфлікту	2		2
	Практичне заняття 8	Аналіз структурних елементів конфлікту	2		2
	Самостійна робота 3	Методи конфліктології.		5	2
4	Практичне заняття 9	Динаміка конфлікту.	2		2
	Практичне заняття 10	Динаміка конфлікту.	2		3
	Самостійна робота 4	Методи конфліктології.		5	2
5	Практичне заняття 11	Фактори і причини виникнення конфліктів.	2		3
	Практичне заняття 12	Методи дослідження конфліктів та конфліктної поведінки їх учасників.	2		3
	Практичне заняття 13	Методи дослідження конфліктів та конфліктної поведінки їх учасників.	2		3
	Самостійна робота 5	Історія виникнення конфліктології та еволюція поглядів		5	2
6-7	Самостійна робота 6-7	Підготовка до ПМК 1		10	—
	ПМК 1	Підсумковий контроль за змістовий модуль 1			10
Всього за змістовий модуль 1			26	35	50
Змістовий модуль 2. Психологія конфлікту. Основи запобігання та розв'язання конфліктів.					
8	Практичне заняття 14	Особистість і конфлікт.	2		2
	Практичне заняття 15	Особистість і конфлікт.	2		2
	Самостійна робота 8	Характеристика конфлікту як соціального явища		5	2

9	Практичне заняття 16	Конфлікти у міжособистісних відносинах.	2		2
	Практичне заняття 17	Психологічні основи розв'язання міжособистісних конфліктів.	2		2
	Практичне заняття 18	Конфлікти і стрес.	2		2
	Самостійна робота 9	Характеристика конфлікту як соціального явища		5	2
10	Практичне заняття 19	Соціально-психологічні конфлікти в організаційно-управлінській сфері.	2		2
	Практичне заняття 20	Соціально-психологічні конфлікти в організаціях.	2		3
	Самостійна робота 10	Характеристика конфлікту як соціального явища		5	2
11	Практичне заняття 21	Технології прогнозування, запобігання та профілактики конфліктів.	2		3
	Практичне заняття 22	Технології прогнозування, запобігання та профілактики конфліктів.	2		3
	Практичне заняття 23	Конструктивне розв'язання конфліктів.	2		3
	Самостійна робота 11	Теорії механізмів виникнення конфліктів		5	2
12	Практичне заняття 24	Технології перемовин та посередництва у залагодженні конфліктів.	2		3
	Практичне заняття 25	Технології перемовин та посередництва у залагодженні конфліктів.	2		3
	Самостійна робота 12	Теорії механізмів виникнення конфліктів		5	2
13-14	Самостійна робота 13-14	Підготовка до ПМК 2		10	
	ПМК 2	Підсумковий контроль за змістовий модуль 2			10
Всього за змістовий модуль 2			24	35	50
Всього з навчальної дисципліни			50	70	100

9. Методи та форми навчання

Підготовка здобувачів вищої освіти з дисципліни «Конфліктологія» потребує використання активних форм навчання. Основними видами навчальних аудиторних занять, під час яких здобувачі вищої освіти отримують необхідні знання, є практичні заняття, консультації.

При проведенні практичних занять передбачено поєднання таких форм і методів навчання, як аналіз конкретних ситуацій, робота у малих групах, тренінги, дискусія, ситуація цікавості і мозкова атака. Навчальна дискусія застосовується для закріплення знань, які були отримані, для придбання нових позицій, поглядів, переконань, підвищення інтересу до питань, які розглядалися, посилення мотивації тощо. Дискусія дозволяє визначити власну

позицію, встановити різноманіття підходів, точок зору в результаті обміну ними, підвести до багатостороннього бачення предмету дискусії. Робота в малих групах сприяє структуруванню матеріалу, активізації пізнавальної діяльності, розвитку вміння роботи в колективі тощо. Мозкова атака. Суть цього методу полягає в тому, що для обговорення конкретної проблеми збирається група здобувачів вищої освіти, котра ділиться на дві підгрупи: генератори ідей і критики. Генератори ідей висловлюють всі ідеї з вирішення даної проблеми, які тільки спадають на думку. Здобувачі вищої освіти працюють з інформацією, зокрема з використанням мережі Інтернет, виконують усні та письмові відповіді, виступають з доповідями і презентаціями, підготовленими ними як груповими та/або індивідуальними проектами. Виступ за темою індивідуального науково-дослідного завдання. Виступ-інформування за темами практичних занять

10. Політика курсу

Під час практичних занять створюється творчий простір для формування практичних умінь і навичок.

На заняттях дотримуватись правил роботи у групі, шанобливо ставитись до поглядів один одного, обов'язково вимкнути звук гаджетів.

На заняттях вітаються прояви креативності та індивідуальний підхід до кожного здобувача вищої освіти.

При оцінюванні враховується активність і відвідуваність занять.

Дозволяється вільне відвідування лекцій здобувачам за індивідуальним графіком навчання.

Всі види робіт необхідно виконувати в оговорені строки.

Пропущені заняття відпрацьовуються протягом 2 тижнів на кафедрі в часи консультацій викладача.

При виконанні всіх завдань і видів контролю курсу слід дотримуватись академічної доброчесності.

Питання щодо курсу можна задати викладачу через мережу Facebook або E-mail.

Здобувач вищої освіти повинен дотримуватися навчальної етики, поважно ставитися до учасників навчального процесу, дотримуватися дисципліни, дбайливо ставитись до обладнання та книжкового фонду ТДАТУ, виконувати графік навчального процесу.

11. Форма контролю знань

Поточний контроль успішності здобувачів ВО проводиться викладачем на поточних заняттях відповідно до розкладу робочої програми навчальної дисципліни.

Методи поточного контролю: усний контроль (опитування, бесіда, доповідь, читання тексту, повідомлення тощо); письмовий контроль (контрольна робота, виклад матеріалу на задану тему в письмовій формі тощо); презентація СРС; тестовий контроль; проблемні ситуації тощо.

Підсумковий контроль (зокрема модульний) – контроль навчальних досягнень здобувачів ВО з метою оцінювання якості засвоєння ними програми навчальної дисципліни в цілому або окремого змістового модуля. Формою може бути контрольна робота, тестування (тестування на паперовому носії із ручною перевіркою, тестування з використанням комп'ютерної техніки). Основні вимоги до контролю знань наведені у Положенні про оцінювання знань здобувачів ВО ТДАТУ.

12. Система оцінювання та вимоги

Система оцінювання компетенцій студентів повинна бути стимулюючою, заохочувальною, максимально об'єктивною, простою з чіткими критеріями оцінювання і легко запам'ятовуватись студентами і викладачами.

Система оцінювання компетенцій студентів на заліках або іспитах є універсальною.

Критерієм успішного проходження здобувачем вищої освіти підсумкового оцінювання є досягнення ним мінімальних порогових рівнів оцінок за кожним запланованим результатом вивчення дисципліни.

Щотижнево – бали за роботу на практичних заняттях; в межах кожної теми – бали за самостійну роботу; по завершенню змістового модуля – бали за ПМК; по завершенню семестру – підсумкові бали, у вигляді диференційованого заліку. Результати поточного та підсумково-модульного контролю формують узагальнену оцінку в балах за накопичувальним принципом.

Оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти здійснюється відповідно до «Положення про оцінювання знань студентів ТДАТУ» за 100-бальною шкалою.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

13. Рекомендована література та інформаційні ресурси

1. Берлач, А. І. Конфліктологія [Текст] : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / А. І. Берлач, В. В. Кондрюкова. - К. : Університет "Україна", 2007. - 204 с.
2. Ващенко, І. В. Конфлікти: сучасний стан, проблеми та напрямки їх вирішення в органах внутрішніх справ [Текст] : монографія / І. В. Ващенко. - Х. : ОВС, 2002. - 256 с.
3. Герасімова, Н. Є. Конфліктологія [Текст] : практикум / Н. Є. Герасімова. - Черкаси : Видавництво ЧНУ ім. Б. Хмельницького, 2008. - 92 с.
4. Гірник, А. М. Основи конфліктології [Текст] : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / А. М. Гірник. - К. : Києво-Могилянська академія, 2010. - 222 с.
5. Гришина, Н. В. Психологія конфлікту / Н. В. Гришина. – СПб. : Питер, 2016. – 464с.
6. Джелалі, В. О. Психологія вирішення конфліктів : навч. посібник / В. О. Джелалі. – Харків-Київ : Р.И.Ф., 2006. – 320 с.
7. Долинська, Л. В. Психологія конфлікту [Текст] : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Л. В. Долинська, Л. П. Матяш-Заяц. - К. : Каравела, 2010. - 304 с.
8. Дуткевич, Т. В. Конфліктологія з основами психології управління [Текст] : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Т. В. Дуткевич. - К. : Центр навчальної літератури, 2015. - 456 с.
9. Емельянов, С. М. Практикум по конфликтологии / Емельянов С. М. –СПб. : Питер, 2010. –368 с.
10. Калаур, С. М. Соціальна конфліктологія [Текст] : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / С. М. Калаур, З. З. Фалинська. - Т. : Астон, 2010. - 360 с.
11. Кармин, А.С. Конфликтология : учебник / под ред. А. С. Кармина. - 4-е изд., стер. –СПб Лань, 2011. –591с.

12. Ключников, С. Семейные конфликты : Практика решения / С. Ключников. - СПб.: Питер, 2012. - 155 с.
13. Конфліктологія : [підручник для студентів вищ. навч. закл. юрид. спец.] / Герасіна Л. М., Панов М. І., Осіпова Н. П. та ін.; за ред. професорів Л.М.Герасіної, М. І. Панова. –Харків : Право, 2012. –256 с.
14. Конфліктологія [Текст] : навч. посіб. / Л. М. Ємельяненко, В. М. Петюх, Л. В. Торгова, А. М. Гриненко ; за заг. ред. - К. : Видавництво КНЕУ, 2013. - 316 с.
15. Лабунская, В.А. и др. Психология затрудненного общения: теория. Методы. Диагностика. Коррекция : Учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений / В.А Лабунская, Ю.А. Менджерицкая, Е.Д. Бреус. – М. Academia, 2011.
16. Ложкин, Г. В. Практическая психология конфликта. / Г. В. Ложкин, Н.И.Пов'якель. –К. : МАУП, 2012. –256 с.
17. Ложкин, Г. Зарождение и развитие идей конфликта / Г. Ложкин // Персонал.-2011. - №4.- С. 24-27
18. Мороз О. В. Теорія конфліктів в контексті побудови загальної моделі ефективності сучасного підприємства [Текст] : монографія / О. В. Мороз, О. А. Сметанюк, О. В. Лазарчук. - Вінниця : Видавництво ВНТУ, 2010. - 255 с.
19. Нагаев, В.М. Конфліктологія: курс лекцій (модульний варіант): навчальний посібник / Виктор Михайлович Нагаев. –Київ : Центр навчальної літератури, 2014. –198с.
20. Наприєнко, О.К. Психічна саморегуляція / О.К. Наприєнко, К.О.Петров. – К.: Здоров'я, 2015. – 238 с.
21. Орлянський, В. С. Конфліктологія [Текст] : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. В.С.Орлянський. - К. : Центр навчальної літератури, 2007. - 160 с.
22. Пірен, М. І. Конфліктологія : підручник / Марія Пірен. –К. : МАУП, 2007. –360 с.
23. Пов'якель, Н.І. Психологія вирішення педагогічних конфліктів / Надія Пов'якель.–Київ : Шкільний світ, 2008. –128с.
24. Примуш, М. В. Конфліктологія: навч. посібник для внз / М. В. Примуш ; М-во освіти і науки України. - К. : Професіонал, 2006. - 282 с.
25. Джелалі, В. О. Психологія вирішення конфліктів [Текст] : навч. посіб. / В. О. Джелалі. - К. : Р.И.Ф., 2006. - 319 с.
26. Рудакова, И.А. Конфликтология для педагогов / И.А.Рудакова, С.В.Жильцова, Е.А.Филипенко. –Ростов-на-Дону: Феникс, 2015. –155с.
27. Русинка, І. Психотехнологія управління конфліктами / І. Русинка // Вища школа. - 2013. - №1. - С. 72.
28. Семиченко, В.А. Психология общения: Модульный курс / В.А. Семиченко. – К.,2008.
29. Скібіцька, Л. І. Конфліктологія [Текст] : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Л. І. Скібіцька. - К. : Кондор, 2011. - 383 с.
30. Словник-довідник термінів з конфліктології / Чернівецький держ. ун-т ім. Ю. Федьковича. - Чернівці : Чернівецький державний університет, 1995. - 334 с.
31. Тихомирова, Є. Б. Конфліктологія та теорія переговорів [Текст] : підруч. для студ. вищ. навч. закл. / Є. Б. Тихомирова, С. Р. Постоловський. - Суми : Університетська книга, 2018. - 239 с.
32. Управління конфліктами [Текст] : текст лекцій : навч. посіб. / Г. В. Жаворонкова, О. М. Скібіцький, Т. В. Сівашенко, О. І. Туз. - К. : Кондор, 2011. - 172 с.
33. Філоненко, М.М. Психологія спілкування : Підруч. для вищ. навч. закл./ М.М.Філоненко. - К.: Центр учбової літератури, 2018.-224 с.
34. Цюрупа, М. В. Основи конфліктології та теорії переговорів [Текст] : навч. посіб. / М. В. Цюрупа. - К. : Кондор, 2015. - 172 с.
35. Яхно, Т. П. Конфліктологія та теорія переговорів [Текст] : навч. посіб. для студентів вищ. навч. закл. / Т. П. Яхно, О. І. Куревіна. - К. : Центр учбової літератури, 2012. - 176 с.

<http://lection.com.ua/psychology/optp/mizhosobistisni-stosunki-spilkuvannya-osnovi-psihologiyi-ta-pedagogiki>

<http://www.info-library.com.ua/books-book-113.html>

http://www.koob.ru/common_psychology/

<http://all-psychology.ru/>

<http://www.student-works.com.ua/kursovi/other/655.html>

<http://pidruchniki.com>

<http://psylib.kiev.ua/>

<http://www.gumer.info>

http://www.koob.ru/age_psychology

<https://studme.com.ua>

<https://www.obozrevatel.com>

psylist.net

Навчально-інформаційний портал ТДАТУ: <http://nip.tsatu.edu.ua/>

Сайт кафедри суспільно-гуманітарних наук: <http://www.tsatu.edu.ua/shn/>

Наукова бібліотека ТДАТУ <http://www.nip.tsatu.edu.ua/biblioteka/>

14. Інформаційний пакет дисципліни

<http://nip.tsatu.edu.ua/course/view.php?id=5871> (доступ через особистий логін і пароль для навчально-інформаційного порталу ТДАТУ)